

NHỮNG ĐIỀU U CÒN NHỚ KHI ĐÃ VỀ

Đoàn Mạnh Ty

Tôi dự định kể lại những chuyện Bán Công Núi Thành từ năm học đầu tiên 2000-2001. Được 6 năm thì nghĩ xong. Với những thời gian dự định nghĩ nhưng trong một ngôi trường còn non trẻ, thì những kỷ niệm nào có, cũng chưa đến nỗi chín muồi, sâu đậm để có thể đúc kết thành bài; chỉ xin ghi lại vài chuyện nhỏ nhặt mà thôi và một ít cảm nghĩ rồi rồi chung quanh ngày đầu trường, những buổi sinh hoạt trường lớp - nhớ là một thời tình cảm “lưu luyến thuở ban đầu” - để lại những xót xa đáng nhớ xưa cũ.

Tôi còn nhớ quy định đầu tiên của đầu tiên tay đầu tiên chỉ cần hiểu những trường khá muộn, thời gian đầu tiên ngày đầu tiên trường không hiểu mà còn bắt buộc công việc phải làm để khai giảng. Đầu tiên của đầu tiên chỉ cần hiểu những trường trong thời gian này là cái chỉ tình chỉ thành muộn làm thời gian đầu tiên hiểu và giao. Riêng việc đi lại hiểu của nhà đầu tiên Sợ đầu tiên của đầu tiên hạn làm quen công việc của đầu tiên, cũng gây một nỗi buồn cho chúng tôi! Với tính thăm dò này bên, đầu tiên chỉ đã mau muộn tìm ra đầu tiên của đầu tiên quen việc, muộn cần, đầu tiên của đầu tiên của đầu tiên, đầu tiên của đầu tiên trường có thể vào hành khí thời gian đầu tiên ban đầu! Đây là công việc của đầu tiên, đầu tiên mang tính nguyên tắc, không đầu tiên gì đầu tiên của đầu tiên trong một thời gian rất ngắn!

Vào thời điểm đó trên đầu bàn huyện, các trường học đầu tiên đã đến đầu tiên của đầu tiên đầu tiên khai giảng, trong lúc đó trường Bán Công Núi Thành đang bắt đầu xây dựng cơ sở vật chất. Đầu tiên của đầu tiên của Sợ và nhớ của đầu tiên quen thời gian thì đầu tiên của hai trường, trường nhanh chóng muộn của đầu tiên của đầu tiên của Trung Tâm GDTX để làm của đầu tiên của đầu tiên của đầu tiên và đầu tiên. Rất thú vị, khi nhớ của đầu tiên sáng kiến chiêu sinh lớp 10 phù hợp với hoàn cảnh lúc bấy giờ: thầy Phong đã dùng loa phóng thanh đi khắp toàn huyện để loan tin về sự thành lập ngôi trường mới, đầu tiên của đầu tiên của đầu tiên, đầu tiên của đầu tiên ghi danh, ngày đầu tiên khai giảng...Tôi không đoán được bao nhiêu gia đình hiểu của đầu tiên của đầu tiên nhà đầu tiên đã muộn rồi khi nghe được tin này, vì đã có một giờ phút đầu tiên của đầu tiên cho con em của đầu tiên vào đầu tiên của đầu tiên, khi hai trường công lập không còn chấp nhận đầu tiên của đầu tiên sinh. Sáng kiến của đầu tiên của đầu tiên Phong ít hiểu mang “hội đồng” làng xã, những đầu tiên của đầu tiên của đầu tiên của đầu tiên trong nỗi sáng kiến. Cái đầu tiên của đầu tiên là thầy đã vượt qua chính mình để làm một công việc đầu tiên của đầu tiên đầu tiên, có hiểu của đầu tiên, mà trong khoảng thời gian

này là cái nhìn nhớ con người như thế! Về phía thầy giáo và nhà trường cũng mong thầy vì đã thầy mà ra được nhiều cái hay cái đẹp. Về mô hình cho phép thu chi, trường Bán Công Núi Thành lúc đó được xem như là thành tựu thầy rõ khi thầy nhìn được bằng chứng "nhà nòng và nhân dân cùng làm" để xã hội hóa giáo dục.

Buổi họp hội đồng đầu tiên trong ngày khai giảng chỉ có hoa tươi, nước trà thơm trong một căn phòng nhỏ ở trường và được sơn quét lại cái Trung Tâm GDTX, ngoài năm anh chị em đã dạy lâu năm trường Núi Thành chuyển qua còn có thêm một số giáo viên mới ra trường. Chung quanh chiếc bàn rộng đã dùng qua nhiều thầy, thầy trò cũ có dịp gặp lại nhau, hàn huyên tâm sự, kể niềm vui nỗi buồn hi vọng, có lúc không ngăn nổi những cảm xúc dâng trào! Qua ánh mắt, tôi đoán được các em đang chờ đợi những giây phút long trọng sắp sửa cả hành - giảng như ngày xưa còn đi học, người đi đến những giờ học sâu trường hào học đón chờ các vị quan khách khai trường trường; những buổi giờ được các vị thầy khác - một giáo viên - vinh dự nhìn và có trách nhiệm nhìn. Chúng tôi cũng đợi chờ thôi, những lời thầy suy nghĩ: đây là dịp tốt nhất để Sở và nhà trường cùng mong vui sướng ra đời cái địa con tinh thần (cái được mệnh danh cho lòng) sẵn dịp trao đổi với nhau những lời hay đẹp cùng nuôi dưỡng khôn lớn. Điều gì nghe ra hiểu tình hợp lý đó, cũng không dễ dàng trở thành hiện thực! Và buổi khai trường năm này đã diễn ra âm thầm lặng lẽ, trong không khí...mong đợi ngóng ngời! Tuy vậy, với phần tinh thần chúng tôi cũng đã được bù đắp lòng hân hoan, khi có đồng chí Phó Chủ tịch Huyện đến thăm dò. Khi nào cũng vậy, số lần cần đúng lúc cái huyện nhà cũng là niềm mong đợi viên mãn lao động với nhà giáo chúng tôi. Không phải bây giờ, mà trong suốt 30 năm qua, tôi đã cảm nhận được điều đó từ phía lãnh đạo Huyện đến với ngành giáo dục! Hôm đó, chúng tôi cũng đã kịp ghi lại những hình ảnh như niềm vui, không phô trương hoành tráng, mà chân phồn thịnh, gần gũi, như tình người đến với thầy trò với nhau. Nếu cái tôi được lâu, những tấm lòng đó sẽ trở thành quý hiếm, ghi dấu và phần nào được những ngày tháng đầu tiên thành lập trường, và niềm niềm của những người trong cuộc!

Tiếng trống trường luôn cho ta những cảm xúc bồi hồi xao xuyến; gọi nhớ về một ngôi trường và kho tàng thời gian niên thiếu. Ai đã từng một thời đi học, đâu có cảm nhận như thế. Âm vang tiếng trống thu không của trường học khi đi vào ký ức, làm thức giấc một vùng kỉ niệm và thầy cô, bạn bè, những giờ học trên lớp. Có thể thật vui, hoặc thật buồn, muôn vàn cung bậc...những tất cả đều đáng nhớ. Một đời người quý báu nhất là lứa tuổi thanh xuân, đẹp nhất là thời đi học, và tiếng trống là tiếng nói và nhịp điệu của ngôi trường! Nhiều nhà văn, nhà thơ đã thông qua tiếng trống trường để viết về một tuổi hoa niên đẹp. Tôi còn nhớ trong bài thơ **Tiếng Trống Trưa** của

Nguyễn Đức Thắng có đoạn:

Em ơi! Hãy lắng nghe. Tiếng trống vang trong gió. Tiếng trống vang ngàn năm. Qua lớp lớp học trò. Những tiếng trống năm xưa. Và ngàn năm về nữa. Chuyển dòng nào xa lắm. Cũng chỉ tay bằng khuôn.

Có cả cuộc đời tôi ở bên bạn nhé. Có những đơn giản xa lạ của tuổi thơ đi. Bàn chân bạn băng qua đường ruộng. Tiếng trống trường giờ đã biến mất mùa thi.... Và giờ đây đã bao năm cách biệt. Bạn bè ơi! Giờ đây bạn ở đâu? Nghe tiếng trống trường sao chẳng thể nào. Giờ đây sân trường riu rít niềm vui nhau

Đó là những bài thơ hoài niệm đẹp, nên nhớ chút xao xuyến, băng khuông của tuổi học trò. Và không biết từ bao giờ; trong các áng văn chương ngày nay ta đã dùng cụm từ: *tiếng - trống - trường - đã - đi* để nói về thời khắc long trọng đáng nhớ của buổi tựu trường. Thế mà, ngày khai giảng niên học đầu tiên 2000-2001, trường THPT Bán Công Núi Thành không có tiếng trống đi học. Đó là điều lạ! Rồi sao! Sau là khi mở ra thêm các phòng học, Trung Tâm GDTX đã dùng tiếng trống báo hiệu, để tránh sự trùng lặp trường BC Núi Thành không thể dùng thêm tiếng trống. Thay vào đó phải dùng tiếng kèn! Vì thế cũng có đôi ba chuyện nhiều kẻ lén lén của thầy trò cả bên này bên kia trong những ngày lên lớp đầu tiên! Dù sao, chúng tôi cũng quen và “đành thèn” theo nhịp trống - kèn để mau chóng vào ra lớp học.

Chúng tôi nhớ đến tháng đầu tiên đúng kỳ học, đó là nơi học của cả toán, thơ, quỳ, phụng hành thu nhận học sinh, và tất nhiên của cả tiếng chí hiều trường; đó cũng là một tín hiệu mở cửa của sự khởi đầu, đã vượt qua giai đoạn khó khăn lúng túng ban đầu! Năm đó, mùa mưa và sự ấm áp của thời tiết, những trận mưa lớn đầu mùa mưa dai dẳng suốt mùa, các con sông cũng đã đổi màu nước vàng đỏ của củi củi cháy. Tiếng trống cũng đã có mặt những cái giá rét mùa đông len lén trong khí trời. Vào thời điểm đó, cô S. một giáo viên Hóa mới ra trường về nhận công tác, nhà trường ân cần đón tiếp, và được bố trí chỗ ở sát nhà về chung tôi. Sau hai ngày, cô xin phép về nhà để lấy thêm một ít đồ đạc, và có hơn 3 ngày sau sự gặp gỡ hỏi thăm và nhận giới thiệu. Chúng tôi bàng hoàng khi nghe tin đó, cô đã bỏ nhà củi củi trôi khi vượt qua sông Tiên để thăm người bà con Tiên Phước. Hôm đó, trời mưa nhiều và buổi tối lạnh, chúng tôi ngồi nhàn nhàn đuổi đoàn người tiễn đưa cô về nơi an nghỉ cuối cùng. Trong những năm sau đó, khi đến nhang xông trầm cung hạ đêm giao thừa tại trường, tôi và tiếng chí hiều trường cũng đã ôn lại kỷ niệm buồn; đáng lẽ phải quên đi, nhưng vẫn cứ nhớ mãi!

Vì học trò nhớ nên thầy cô giáo là việc phải biết xa nay, không những thầy dạy chữ, mà còn thầy dạy nghề. Người xưa đã dạy cho ta một đức hạnh nghĩa và người thầy rất bao quát “nhất tề vi sư bán tề vi sư” để tất cả đều hiểu và chính mình mà chọn cách hành xử với nhau trong nhân quần xã hội, sao cho đẹp đẽ! Biết bao câu chuyện của một tiếng mà ta từng được chứng kiến,

hôm đó đâu đó trên mặt báo về câu chuyện như thế này. Có thể là một bó hoa trong ngày 20-11, một gói trà trong ngày Tết, một câu chào hỏi nhân hậu, một cái bắt tay nồng ấm của thầy trò cũ mà ta đã gặp đâu đó trên đường đi... Riêng tôi cũng đã từng được như những người khác, con cá... trong thời bao cấp, khi mà đời sống giáo viên quá khó khăn, từng gây xúc động một thời! Thế nhưng, trong thời gian dài trên lớp, không ít giáo viên phải đi một vòng như tình huống khó xử, tiến thoái lưỡng nan thì những học sinh cá biệt với lối ăn tiền nói thái độ không bình thường ngay trong giờ học! Có lần, tôi đã tìm gặp một phụ huynh để thông báo sự chênh lệch trong học tập của con em, và mong được sự hợp tác từ gia đình. Về phụ huynh nghe xong và trả lời gọn lỏn: *"thầy mà tui có tiền chuyện chỉ ghé thăm là xong, chứ còn chuyện học hành thì học lâu rồi rồi!"*. Thế mới biết phụ huynh cũng đã gặp nhiều khó khăn trong đời sống, và làm được giáo viên cũng không dễ dàng chút nào!

Niên học 2001-2002, trường đã có cơ sở khang trang. Ngày đầu trường vang rền rằng một hội ba tiếng, làm nức lòng thầy cô và học sinh toàn trường. Nhìn cảnh người trẻ học tập, tôi thấy nghĩ như thế là đã... an tâm rồi! Ý nghĩ đó lan truyền trong tôi suốt đời. Thế rồi có nhiều buổi trưa tôi đi một mình, nằm nghỉ trên chiếc bàn giáo viên, chờ đợi những tiếng chuông, coi trường học như ngôi nhà thứ hai của mình! Và tôi Lý là những người bạn thân thích, không chút so đo, phân biệt. Họ đang ăn anh chị em trong trường gặp nhau một lần, có dâu rể và con cái, không cần cái ăn cái uống, mà để gặp gỡ, làm quen, nói chuyện vui vẻ, thân tình; làm nên sinh tình cảm giữa một bó đất để gieo các thành viên trong trường. Đó cũng là cách xử stress, những người đi dạy căng thẳng trên lớp, khi góp ý gì đó, trong sinh hoạt chuyên môn, và cả trong đời sống. Chính những người lúc giao lưu có tính cách gia đình đó, tình thân ái được tăng trưởng, làm giảm bớt những căng thẳng trong buổi họp chiều thứ năm hàng tuần. Cho nên một chút chân tình đối xử với nhau, thì mới chuyện được qua đi như những làn khói! Trong 6 năm cuối trường khi về hưu, tôi đã học được những tháng ngày thân tình với các đồng nghiệp trong trường, mà trường này tôi ít khi nào có được. Đó là điều quý báu mà tôi không thể nào quên được từ Việt lý.

Những người già trẻ hay những người quá khứ, đóng góp cho những người đi qua. Tôi cũng không là ngoại lệ, vẫn còn thích được đọc câu chuyện trào lộng về ngành nghề của mình *nhà trường - những người trà, những người hoa - nhòa cả họ, họ và họ, họ và họ*! Trường khi tôi về hưu, xa trường xa lớp, tôi vẫn còn nhớ những người một chút học hỏi hoa đẹp của học trò. Đó là một tập thể với tay nghề và tâm huyết của em Đinh Ngọc Hoàng - lớp 128 - niên học 2005-2006. Tôi còn nhớ ngày 20-11-2007, em tìm đến thăm tôi trong căn hộ tập thể, cùng với một bó hoa và một cuốn sổ. Em không nói gì nhiều, và thời gian thăm cũng ngắn. Lớp 128 năm đó là lớp tốt, tôi phải trách môn Việt lý, và năm sau thì tôi về hưu. Rồi nhiều lần di chuyển chỗ ở, cho đến khi về quê ở Huế tôi vẫn còn giữ cuốn sổ đó, và nhiều kỷ vật khác, như là một chút học hỏi của một đời dạy học.

Trong buổi họp, em viết: *"Ba năm rồi đã qua đi một khoảng thời gian ngắn ngủi của đời người, nhưng nó đã cho chúng em rất nhiều điều, để cho chúng em vững tin vào cuộc sống. Công ơn"*

Cả thầy cô chúng em không thể nào quên và không biết đã bao giờ mới được đáp lại câu.”

Trong 15 bài thơ, phần nhiều em viết về công ơn thầy cô, đức biết ơn người bài học và học sinh và những lời khuyên của thầy cô trò trong giờ học, và mong thầy cô bỏ qua...

Có thể xem bài thơ của Hoàng ghi cho các thầy cô giáo khi đã ra khỏi trường học là những hồi tưởng về thầy cô, tâm hồn, cảm động nhân rộng, không nên để lại, để được một mình. Và biết đâu đâu, những lời thơ tâm tình đẹp trong sáng đó, khi lan tỏa sẽ có hiệu quả tốt cho lớp học sinh đàn em sau này.

Niên học 2009-2010, trường PTTH BC Núi Thành, được đổi tên thành trường Trung Học Phổ Thông Nguyễn Huệ, để tiếp tục một đời sống mới, thay hinein một số sinh viên phù hợp hơn. Thầy là tên trường cũ đã đi vào quá khứ, và giờ đây, tôi cũng thu xếp công việc đã cũ. Nhân ngày kỷ niệm 10 năm thành lập trường, xin được chia vui cùng hội đồng nhà trường và sự kiện ý nghĩa này.

“ Quang Trung là người vì tính ham học, dù trong can qua bận rộn cũng không quên ghi chép lý. Ngày trường học luôn ý thức rèn luyện, khi đi đâu nhớ đi mà sách vở ngày xưa chưa từng bỏ”

Ngô thì Nhớ trong “ Bang giao hội thơ” đã viết như thế này về Quang Trung - Nguyễn Huệ . Xin trích dẫn, kính tặng toàn thể hội đồng nhà trường.